

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 stycznia 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że E. W. od 30 lipca 2019 r. nie podlega ubezpieczeniom społecznym : emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik u płatnika składek J.–e Biuro (...). W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że E. W. została zatrudniona u ww. płatnika na okres próbny do 29 października 2019 r. , a następnie na czas określony od 30 października 2019 r. do 29 lipca 2022 r. , w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 2 600,00 zł , a od dnia 3 października 2019 r. stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. W ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w przedmiotowej sprawie świadczenie pracy w ramach umowy o pracę nie miało miejsca , a zgodnym zamiarem i wolą stron zawartej umowy było jedynie nadanie jej nazwy „ umowa o pracę”. Sporządzone zaś dokumenty związane ze stosunkiem pracy miały tę formę uzasadniać. Co również istotne , po przejściu E. W. na długotrwałe zwolnienie lekarskie , płatnik nie zatrudnił nikogo na jej miejsce. W ocenie organu rentowego , E. W.

nie wykonywała pracy w firmie płatnika , a została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jako pracownik jedynie w celu uzyskania prawa do wypłaty świadczenia w postaci zasiłku chorobowego , co oznacza , że umowa o pracę zawarta między E. W. , a płatnikiem składek , jako zawarta dla pozorów , jest nieważna i tym samym E. W. z tytułu zawartej umowy o pracę nie podlega ubezpieczeniom społecznym od 30 lipca 2019 r.

/decyzja k.54 - 57 akt ZUS/

W dniu 28 lutego 2020 r. E. W. złożyła odwołanie od ww. decyzji. W treści odwołania E. W. podkreśliła , że faktycznie wykonywała powierzone jej obowiązki pracownicze , a sprowadzały się one m.in. do kontaktów z klientami płatnika , sprawdzania ksiąg przychodów i rozchodów, czy też do sporządzania deklaracji ZUS.

/odwołanie k.3 – 4/

W dniu 28 lutego 2020 r. płatnik składek złożył odwołanie od ww. decyzji. W treści odwołania podkreślił , że E. W. faktycznie wykonywała powierzone jej obowiązki pracownicze , a na powierzone jej stanowisko pracy płatnik uzyskał dofinansowanie z Urzędu Pracy.

/odwołanie k.3 – 6 akt o sygn. VIII U 1731/20/

W odpowiedzi na odwołanie , pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

/odpowiedź na odwołanie k.16 – 18 , odpowiedź na odwołanie k.8 – 10 akt o sygn. VIII U 1731/20/

Zarządzeniem z dnia 13 sierpnia 2020 r. zarządzono połączenie sprawy o sygnaturze akt VIII U 1731/20 ze sprawą o sygnaturze akt VIII U 1472/20 w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz ich prowadzenia pod sygnaturą VIII U 1472/20.

/zarządzenie k.30 akt o sygn. VIII U 1731/20/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni E. W. legitymuje się wykształceniem wyższym magisterskim – ukończyła finanse i rachunkowość o specjalności doradztwa finansowego na Uniwersytecie (...).

/okoliczność bezsporna/

Płatnik składek A. N. od dnia 1 lutego 2016 r. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) – e Biuro (...). W ramach prowadzonej działalności płatnik składek zajmuje się świadczeniem usług rachunkowo – księgowych oraz doradztwem podatkowym. Siedziba firmy mieści się w Z..

/wypis z (...) k.45 – 46 akt ZUS/

W dniu 25 czerwca 2019 r. E. W. odbyła badanie lekarskie , które nie wykazało przeciwwskazań do wykonywania przez nią pracy na stanowisku specjalisty ds. kadr , płac , ZUS i księgowości.

/zaświadczenie lekarskie w dokumentacji osobowej wnioskodawczynie k.132/

W dniu 30 lipca 2019 r. pomiędzy E. W. , a płatnikiem składek zawarto umowę o pracę na okres próbny od dnia 30 lipca 2019 r. do 29 października 2019 r. Zgodnie z zawartą umową E. W. powierzono obowiązki pracownicze specjalisty ds. kadr , płac , ZUS i księgowości w pełnym wymiarze czasu pracy , z miesięcznym wynagrodzeniem w kwocie 2 600,00 zł.

/umowa o pracę w dokumentacji osobowej wnioskodawczynie k.132/

W dniu 30 lipca 2019 r. E. W. odbyła szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

/karta szkolenia BHP w dokumentacji osobowej wnioskodawczynie k.132/

W chwili zawierania umowy o pracę E. W. wiedziała , że jest w ciąży. Ciąża u wnioskodawczynie została rozpoznana w drugiej połowie kwietnia 2019 r.

/zeznania wnioskodawczynie min.00:04:55 – 00:07:59 rozprawy z dnia 27 kwietnia 2021 r., płyta CD k.169 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:03:36 – 00:42:31 rozprawy z dnia 16 lutego 2021 r. , płyta CD k.126/

W dniu 27 września 2019 r. pomiędzy E. W. , a płatnikiem składek zawarto umowę o pracę na czas określony od dnia 30 października 2019 r. do dnia 29 lipca 2022 r. Zgodnie z zawartą umową E. W. powierzono obowiązki pracownicze specjalisty ds. kadr , płac , ZUS i księgowości w pełnym wymiarze czasu pracy , z miesięcznym wynagrodzeniem w kwocie 2 600,00 zł.

/umowa o pracę w dokumentacji osobowej wnioskodawczynie k.132/

Powierzone obowiązki wnioskodawczynie wykonywała w biurze płatnika. Podstawowym zadaniem powierzonym wnioskodawczynie było prowadzenie księgowości określonej grupy klientów płatnika , około 15 – 20 klientów. Wnioskodawczynie zajmowała się m.in. przygotowywaniem list płac , sporządzeniem i wysyłaniem deklaracji ZUS , prowadzeniem spraw kadrowych , układaniem dokumentów. Powierzone obowiązki wykonywała od poniedziałku do piątku od 8 do 16.

/zeznania świadków: D. F. min.00:51:30 – 01:03:31 , P. S. min.01:03:31 – 01:26:03 , A. W. min.01:34:54 – 01:40:46 , T. W. min.01:40:46 – 01:43:45 , I. S. min.01:43:45 – 01:47:50 , D. S. min.01:47:50 – 01:49:56 , J. O. min.01:49:56 – 01:52:45 , zeznania płatnika min.00:07:59 – 00:09:23 rozprawy z dnia 27 kwietnia 2021 r. , płyta CD k.169 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:20:44 – 00:42:31 rozprawy z dnia 16 lutego 2021 r. , płyta CD k.126 , zeznania wnioskodawczynie min.00:04:55 – 00:07:59 rozprawy z dnia 27 kwietnia 2021 r. , płyta CD k.169 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:03:36 – 00:42:31 rozprawy z dnia 16 lutego 2021 r. , płyta CD k.126/

Od dnia 3 października 2019 r. wnioskodawczynie stała się niezdolna do pracy z powodu choroby w związku z ciążą.

/okoliczność bezsporna/

W czasie nieobecności wnioskodawczynie w pracy, płatnik składek nie zatrudnił pracownika w jej miejsce , a jej obowiązki zostały rozdzielone między płatnika , a innego zatrudnionego pracownika tj. P. S..

/zeznania świadka P. S. rozprawy z dnia 27 kwietnia 2021 r. , płyta CD k.169, zeznania płatnika min.00:07:59 – 00:09:23 rozprawy z dnia 27 kwietnia 2021 r. , płyta CD k.169 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:20:44 – 00:42:31 rozprawy z dnia 16 lutego 2021 r., płyta CD k.126/

W listopadzie 2020 r. E. W. powróciła do pracy w firmie płatnika , na uprzednio zajmowane stanowisko.

/okoliczność bezsporna/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach organu rentowego i załączonych do akt sprawy, a także w oparciu o zeznania świadków: D. F., P. S. , A. W., T. W., I. S. , D. S. , J. O. oraz wnioskodawczyni i płatnika.

W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdził, że E. W. podjęła i faktycznie wykonywała pracę w firmie płatnika. Sąd uznał ,iż zarówno zeznania wnioskodawczyni jak i płatnika oraz świadków są spójne , konsekwentne , logiczne i znajdują potwierdzenie w dokumentach załączonych do akt. Z zeznań tych wynika wprost czym zajmowała się wnioskodawczyni w trakcie wykonywania pracy. Nie budzą również zastrzeżeń Sądu okoliczności jakie legły u podstaw zatrudnienia wnioskodawczyni.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art.6 ust.1 punkt 1, art.8 ust.1 i art.11 ust.1 i art.12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2021 r., poz.423) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Definicja pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych została zawarta w przepisie art.8 ust.1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Pojęcie stosunku pracy, o jakim mowa w art.8 ust.1 ww. ustawy jest równoznaczne z pojęciem stosunku pracy definiowanego przez art. 22 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, I UK 296/04, OSNP 2006/9-10/157).

Stosownie do treści art.22§1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Legalis nr 88987).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że podleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu jest uwarunkowane nie tyle samym faktem zawarcia umowy o pracę i opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Sam bowiem fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art.22 k.p. formalne elementy umowy o pracę nie oznacza, że umowa taka jest ważna. Jeżeli bowiem strony umowy o pracę przy składaniu oświadczeń woli mają świadomość tego, że osoba określona w umowie o pracę, jako pracownik pracy świadczyć nie będzie, a osoba wskazana, jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy i do podjęcia i wykonywania pracy nie doszło a jedynym celem umowy było umożliwienie skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, to umowę taką uważa się za zawartą dla pozoru - art.83§1 k.c. Umowa taka nie stanowi tytułu do objęcia

ubezpieczeniami społecznymi (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2008 roku II UK 148/07, Lex nr 846577; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 roku II UK 321/04, OSNP 2006/11-12/190; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2001 roku II UKN 244/00, OSNP 2002/20/496; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 roku II UK 204/09, Lex nr 590241). Przy czym nie jest to jedyna postać pozorności umowy o pracę. Pozorność umowy o pracę ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę. W każdym przypadku decydujące znaczenie ma treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania.

Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym stwierdza się, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art.58§1 k.c. w zw. z art.300 k.p.). Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji, gdy podejmowane czynności w ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej świadczenia – innymi słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakieś czynności jedynie po to, aby stworzyć dowody jej świadczenia. Nawiązanie umowy o pracę może, bowiem wynikać z czynności faktycznych wyrażających się z jednej strony zobowiązaniem pracownika do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, z drugiej zobowiązaniem pracodawcy do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art.22§1 k.p.).

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy zakwestionował ważność umowy o pracę zawartej między ubezpieczoną E. W. , a płatnikiem składek A. N. prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą (...) –e Biuro (...) stojąc na stanowisku, iż jej podpisanie oraz zgłoszenie ubezpieczonej do ubezpieczeń społecznych było czynnościami pozornymi dokonanymi jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia chorobowego.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle dokonanych ustaleń faktycznych, nie ma podstaw do uznania, że zawarta między E. W. , a płatnikiem składek umowa o pracę nie była realizowana.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jako podstawowe cechy stosunku pracy odróżniające go od innych stosunków prawnych wymienione zostały: dobrowolność; osobiste świadczenie pracy w sposób ciągły, powtarzający się; podporządkowanie, wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy, w miejscu i czasie wyznaczonym przez niego; ryzyko pracodawcy; odpłatny charakter zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2006 roku I PK 110/06 Lex nr 207175; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 roku, III PK 39/09, Lex nr 578140). W wyroku z dnia 25 listopada 2005 roku (I UK 68/05, Lex nr 177165) Sąd Najwyższy stwierdził, iż wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy (pracy podporządkowanej) jest cechą o charakterze konstrukcyjnym dla istnienia stosunku pracy. Z kolei w uzasadnieniu do wyroku z dnia 7 marca 2006 roku (I PK 146/05 (Lex nr 234370) Sąd Najwyższy przypomniał, iż cechami charakterystycznymi dla stosunku pracy – wskazywanymi w orzecznictwie – są także: obowiązek osobistego wykonywania pracy, zakaz wyręczania się osobami trzecimi; bezwzględne obowiązywanie zasady odpłatności; pracowniczy obowiązek starannego działania, a nie osiągnięcia rezultatu, oraz obciążenie pracodawcy ryzykiem prowadzenia działalności; wykonywanie pracy skooperowanej, zespołowej; ciągłość świadczenia pracy; występowanie pewnych cech charakterystycznych dla stosunku pracy, np. wypłaty wynagrodzenia za godziny nadliczbowe. Sąd Najwyższy wskazał także, że o kwalifikacji stosunku prawnego jako stosunku pracy decyduje przede wszystkim sposób wykonywania zatrudnienia. Strony mogą więc złożyć wyraźne oświadczenia woli co do ukształtowania podstawy prawnej zatrudnienia. Jednak nawet bez wyraźnego wyrażenia woli przez strony (złożenia oświadczeń woli w tym zakresie) stosunek prawny może być kwalifikowany jako stosunek pracy, jeżeli strony wykonują go w sposób charakterystyczny dla tego stosunku prawnego.

W ocenie Sądu z zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, iż umowa o pracę zawarta przez ubezpieczoną i płatnika była realizowana. Całokształt okoliczności wskazuje jednoznacznie, że stanowisko przedstawione przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji nie znajduje oparcia w stanie faktycznym. Podkreślić należy, że w chwili zawierania spornej umowy o pracę stan zdrowia wnioskodawczyni pozwalał na podjęcie

przez nią powierzonych jej obowiązków pracowniczych. Co również istotne, wnioskodawczyni z całą pewnością posiadała stosowne kwalifikacje zawodowe w tym zakresie. Zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że wnioskodawczyni faktycznie wykonywała powierzone jej obowiązki pracownicze od dnia 30 lipca 2019 r. do momentu powstania u niej czasowej niezdolności do pracy tj. 3 października 2020 r. Wnioskodawczyni w całym spornym okresie podlegała kierownictwu płatnika, świadczyła pracę w określonych stałych godzinach, ale co również istotne nie posiadała samodzielności decyzyjnej, co do wykonywania określonych obowiązków pracowniczych, które wypełniała stosownie do otrzymanych od płatnika dyspozycji. Powierzone obowiązki wnioskodawczyni wykonywała w biurze płatnika mieszczącym się w Z.. Podstawowym zadaniem powierzonym wnioskodawczyni było prowadzenie księgowości, czy też spraw kadrowych klientów płatnika, co sprowadzało się m.in. do przygotowywania list płac, sporządzenia i wysyłania deklaracji ZUS. Powierzone obowiązki wykonywała od poniedziałku do piątku od 8 do 16.

Sąd pragnie jednocześnie zwrócić uwagę, że nawet gdyby przyjąć, iż rzeczywistym celem zawartej umowy o pracę była wyłącznie chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego to dążenie do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego (bądź uzyskania wyższych świadczeń), jako cel podjęcia zatrudnienia, nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, jeżeli umowa o pracę jest faktycznie realizowana, a tak było w przypadku ubezpieczonej. Chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, jako motywacja do podjęcia zatrudnienia, nie świadczy o zamiarze obejścia prawa, a dążenie do uzyskania przez zawarcie umowy o pracę, ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie może być uznane za zmierzające do dokonania czynności sprzecznej z prawem albo mającej na celu jego obejście, jeżeli umowa ta prowadzi do faktycznej realizacji zatrudnienia spełniającego cechy stosunku pracy, a zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala stwierdzić (por. wyroki: z dnia 13 maja 2004 r. II UK 365/2003 Monitor Prawniczy 2006/5 str. 260; z dnia 25 stycznia 2005 r. II UK 141/2004 OSNP 2005/15 poz. 235; z dnia 28 kwietnia 2005 r. I UK 236/2004 OSNP 2006/1-2 poz. 28, z dnia 9 sierpnia 2005 r. III UK 89/2005 OSNP 2006/11-12 poz. 192; z dnia 24 stycznia 2006 r. I UK 105/2005, z dnia 14 lutego 2006 r. III UK 150/2005; z dnia 30 maja 2006 r. II UK 161/2005, z dnia 2 czerwca 2006 r. I UK 337/2005 Wokanda 2006/12 str. 29; z dnia 8 stycznia 2007 r. I UK 207/2006).

W tym stanie rzeczy należało przyjąć, że E. W. rzeczywiście świadczyła pracę na rzecz płatnika w ramach umowy o pracę z dnia 30 lipca 2019 r. Powyższe w ocenie Sądu jest jak najbardziej wiarygodne i zostało w toku postępowania udowodnione. W tej sytuacji zdaniem Sądu nie można podzielić stanowiska reprezentowanego przez organ rentowy, że ubezpieczona podjęła zatrudnienie jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zaskarżoną decyzję zmienił i orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni przez pełnomocnika z urzędu Sąd uwzględniając nakład pracy pełnomocnika z urzędu orzekł na podstawie § 15 ust.2 w zw. z § 4 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 68) podwyższając należne koszty o podatek VAT (pkt 2 sentencji wyroku).

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS z aktami rentowymi.

5 VII 2021 roku.

S.B.